

Interesanti noritēja agrofīrmas «Krasnij Oktjabrj» komunistu pirmorganizācijas pārskata un vēlēšanu sapulce. Tiesa, tik asu un emocionālu uzstāšanos kā dažāda labā organizācijas vai partijas grupas sapulcē te varbūt arī nebija, taču tas ir pilnīgi saprotams — visam ir savs laiks. No sirds bija jau kritizēts, tagad vajadzēja piedāvāt pozitīvu programmu turpmākajam posmam. Un nevar nepiekrīst, ka šoreiz runas bija ļoti lietišķas un konstruktīvas.

Piemēra pēc nesim jautājumu par to, kā pilnveidot kontroles un revīzijas darbu kolektīvā. Daudz tika runāts par tā lomas palielināšanos pārūves posmā un demokratizācijas attīstīšanās apstākļos. Arī iepriekšējā periodā nedz tautas kontroles grupas, nedz komisija administrācijas darbības kontrolei, nedz citas sabiedriskās organizācijas nevarēja žēloties, ka partijas pirmorganizācija tām absolūti neveltītu vērību. Teiksim, 1987. gada janvārī partijas sapulcē detalizēti tika izskatīts agrofīrmas tautas kontroleru veikums, šī gada februārī komunisti noklausījās ziņojumu, kā rit sapulcē pieņemto lēmumu izpilde šajā jautājumā. Savā laikā tika izteikta un apspriesta ideja par vienota sabiedriskās kontroles orgāna izveidošanu. Tieši ar to arī sāka savu uzstāšanos agrofīrmas «Krasnij Oktjabrj» ģenerāldirektora vietnieks, partijas komitejas loceklis Pēteris Zukulis.

— Kā partijas komitejas loceklis, kuram uzticēta atbildība par tautas kontroles grupām un posteņiem, ierosinu izveidot vienotu kontroles komiteju, — viņš sacīja. — Tajā vajadzētu ietilpt visiem to sabiedrisko formējumu vadītājiem, kuri veic revīzijas un kontroles darbu. Pienācis laiks apvienot kontroleru, «Komjaunatnes starmeša», kolhoza revīzijas komisijas, administrācijas darba kontroles komisijas locekļu pūliņus. Un šādu apvienotu komiteju, manuprāt, vajadzētu vadīt atbilstošam darbiniekam.

Tikpat konstruktīvi savās runās skartos jautājumus centās risināt arī pārējie, kas uzstājās debatēs. Nesim kaut vai politiskās mācības un darba lauzu ekonomisko izglītību — partijas komitejas darbības svarīgākos virzienus. Pārskata referātā paškritiski tika atzīts, ka ne viss šajā jomā padarīts līdz galam un kā nākas. Tika minēts, ka formāli daļa nodarbību norit cietes rūpnīcā, līnu fabrikā. Pagaidām neapmierina arī mācību materiāla bāze.

Laikam jau nav vērts īpaši šķīti runāt par visiem trūkumiem. Agrofīrmas darba kolektīva struktūrvienību straujā attīstības tempi tiem ir labs indikators. Piemēram, jaunizveidotās celtniecības un montāžas darbu pārvaldes ļaudis gatavojas pāriet uz pilnu saimniecisko aprēķinu, taču pavisam nesen no viņu puses izskanēja jautājums: bet cik dzīvokļu gadā tiks piešķirti celtniekiem? Atbilde te ir ļoti vienkārša: cik paši nopelnīsiet. Tiks doti normatīvi, pēc kādiem no celtniecības un montāžas pārvaldes pelņas veidosies sociālās attīstības fonds, un atkarībā no tā, cik liels šis fonds būs, radīsies iespēja arī iegādāties dzīvokļus šīs struktūrvienības darbiniekiem. Bet, ja tiek piedāvāts šo jautājumu risināt administratīvā kārtā, kad te pilnā mērā jādabojas ekonomiskajām svirām, tad tas nozīmē, ka nav vēl izprasta saimnieciskā aprēķina attiecību būtība. Tādā neefektīvā bijušas ekonomiskās mācības.

Kārtējais runātājs — plānu un ekonomiskās nodaļas vadītājs Anatolijs Sabanski izteica ļoti vērtīgu priekšlikumu. — Visu veidu mācību efektivitāte pirmām kārtām atkarīga no bāzes. — viņš teica. — Domāju, ka būtu lietderīgi pārkārtot pirmrindas pieredzes kabinetu tā, lai tas pārvērstos par mācību klasi politiskās un ekonomiskās izglītības iegūšanai. Telpas šim kabinetam lielas, ir arī videotehnika, uzskates līdzekļi, te uzkrājas pirmrindas pieredzes materiāli, kas ļautu ilustrēt jebkuru lekciju. Turklāt pirmrindas pieredzes dienestam radīsies lieliska iespēja ieviest šo pieredzi ekonomisko mācību tīkla nodar-

vusi tikai «informāciju pārdomām», neuzspējot partijas pirmorganizācijas augstākajam orgānam kādu noteiktu programmu.

Katrs no mums saprot, ka audzināšanas pasākumu mērķis jau nav bēdīgi slavenais «ķeksītis», bet gan reāla darba disciplīnas uzlabošanās, žūptības un alkoholisma apkarošana utt. Partijas komiteja, kas bija ievēlota iepriekšējā pārskata periodā, tāpat vairākas sabiedriskās komisijas šajā virzienā daudz strādājušas. Bez ievērtības nav atstāts neviens gadījums, kad cilvēke ieradies darbā iereibis. Darba disciplīnas pārkāpēji saņēmuši materiālus un morālas dabas sodus. Tas de-

vārdi: — Mūsu kolektīvs pārkārtojas nevis vārdos, bet gan darbos. Pārkārtošanās ir radījusi jau pašu lauksaimniecības nozares, tās saražotās produkcijas pārstrādāšanas un tirdzniecības uzņēmumu integrācijas modeli, kas ir agrofīrmas izveidošanas idejas pamatā. Tas nedod mums tiesības dzīvot pa vecam.

Tomēr daļa priekšlikumu, kas izskatīja cehu partijas organizāciju pārskata un vēlēšanu sapulcēs, skāra ne tik daudz stāvokli kolektīvā, cik bija izraisīti sakarā ar daudzajiem rajona mēroga posmu neapmierināto darbu. Tas arī ir saprotami — cilvēki, kas paši strādā raženi, prasa tādu pašu darbu

PIE MŪSU KAIMIŅIEM

Būvējam, apsiltinām

Kāda būs ziema, nav zināms, taču Medumu ciematā daudz kas tiek darīts, lai tā mūs nepārsteigtu. Izremontēta katlu māja, sovhoza celtnieki salaboja Oktobra 50 gadu ielā daudzdzīvokļu mājas jumtu. Gada nogalē ciematā pabeigs jaunā feldšeru un vecmāšu punkta būvi. Tagad uz turieni ierīko siltumtrasi, lai ziemā varētu ātrāk pieslēgt apkuri.

Pilnīgi apgādāti ar kurināmo arī sovhoza strādnieki un kalpotāji, kas dzīvo individuālajās mājās. Silti būs skolās, kuras savlaicīgi tika nodrošinātas ar malku un akmeņogļiem. Cilvēki mājās apsiltina logus, durvis...

A. ČEPUĻOKS,
Medumu ciema padomes izpildkomitejas priekšsēdētājs

Mūsu marku pazīst

Kādas saites vieno sovhoza «Daugava» vai Višķu sovhoztehniskumu un Arhangelsku, kolhoza «Udarņik», Tjumeņu un Leņingradu, Karelīju un Vologdas apgabalu?.. Izrādās, ļoti tiešas. Dārzeni, kas izaudzēti saimniecību laukos, pēc speciālās pārstrādes mūsu agrokombināta sovhoza «Mirnij» konservu rūpnīcā tiek nosūtīti uz dažādiem Padomju Savienības reģioniem.

Pircēji labprāt ņem skābētu kāpostu boršču, marinētos kāpostus, dažādus dārzeņu konservus. Savas republikas vajadzībām mēs gatavojam kompotus, ievāriņus, dzēmus, konservētus gurķus un citu produkciju, pēc kuras ir pieprasījums.

Deviņos mēnešos mūsu rūpnīcas kolektīvs saražojis 6520 tūkstošus nosacītu konservu burku — vairāk nekā bija paredzēts uzdevumā. To sekmēja savlaicīgās dārzeņu piegādes no kolhoziem un padomju saimniecībām. Ar kartupeļiem gan stāvoklis ir daudz sarežģīgāks. Nāksties manevrēt ar konservu sortimentu. Vairāk, piemēram, jāražo biešu zupas. Kopumā savu plānu produkcijas izlaidē rūpnīca centīsies izpildīt.

J. ČUKINA,
agrokombināta sovhoza «Mirnij» konservu rūpnīcas ekonomiste

No laikraksta «Avangards»

PAĒSKATI UN VĒLĒŠANAS

NOSPRAUSTA

KONKRETA PROGRAMMA

bībās.

Anatolijs Sabanski savā runā atbalstīja arī partijas sekretāra vietniece ideoloģiskajā darbā, arodbiedrības komitejas priekšsēdētāja Tatjana Gromova. Viņa ieteica daudz plašāk izmantot arī tādu ekonomiskās un morālās iedarbības sviru kā sociālistiskā sacensība. Partijas komitejas pārskata referātā tika izteikta doma par to, ka nepieciešams turpināt darbu, lai izskatu formālismu sacensības organizēšanā un rezultātu rezumēšanā, kustībā par komunistisku attieksmi pret darbu, paaugstināt atklātības līmeni darba sacensības atspoguļošanā. Ideja, kuru izteica Tatjana Gromova, balstījās uz to, ka jāorganizē sacensība arī pārstrādes uzņēmumu kolektīvu iekšienē — starp ceļiem, kā arī jāpārskata sociālistiskās sacensības saturs sakarā ar radikālo ekonomisko reformu.

Te var tikai piebilst, ka tā ir ārkārtīgi pareiza doma. Pēc tam, kad pakāpeniski atmiršot stingri plāna uzdevumi un bruto produkcijas rādītāji kā rūpnīcības uzņēmumu darba vērtēšanas kritēriji, daudzus nopietnus ekonomistus nodarbina jautājums: bet kur rādītāju tad uzskatīt par galveno sociālistiskajā sacensībā? Vairākums no viņiem domā, ka tam jābūt darba ražīguma rādītājam. Negribas te plaši analizēt situāciju, bet pēc šī rādītāja pieauguma tempiem agrofīrmas līnu fabrikas kolektīvs varētu sacensties pat ar tik pazīstamu uzņēmumu kā siera rūpnīca. Tāpat notiks to rādītāju būtības pārveidšana, pēc kuriem tiek noteikts uzvarētājs sociālistiskajā sacensībā starp pārstrādes uzņēmumiem.

Kopējā pārskata un vēlēšanu sapulcē zināmā mērā rezumēja arī daudzus iepriekšējos komunistu izteikumus sakarā ar nepieciešamību paaugstināt idejiskās audzināšanas darbu kolektīvā. Partijas komiteja laikrakstā publicētajā pārskata referātā bija de-

vis arī savus pozitīvus rezultātus. Piemēram, disciplināros sodus 1986. gadā bija saņēmuši 193 agrofīrmas darbinieki, 1987. gadā — vairi tikai 97, bet šī gada astoņos mēnešos — 34. Kā redzāt, tagad galvenais uzvars ir uz audzināšanas iedarbības pasākumiem. Un, kaut arī ne tik ātri kā gribētos, tomēr to efektivitāte aug. Par to var spriest arī pēc šāda rādītāja: 1986. gadā iekšlietu nodaļā tika nogādāti 156 kolektīva locekļi, 1987. gadā — 82, 1988. gada astoņos mēnešos — 52 cilvēki. Tiesa, arī šis skaitlis ir pietiekami liels, tāpēc paškritiski jāatzīst, ka viss vēl nebūt nav padarīts.

Partijas komitejai un sabiedriskajām organizācijām, piemēram, neizdevās aktivizēt agrofīrmas apakšvienību kolektīvus atbalstīt siera rūpnīcas ļaužu iniciatīvu cīņties par nosakumu «Aturīga dzīvesveida kolektīvs». Bet tā ir ļoti interesanta iniciatīva, ko savā laikā atbalstīja arī Latvijas Komunistiskās partijas Preiļu rajona komitejas biroja sēdē. Kā redzāt, rezervju vēl ir ne mazums.

Kādi ir šo rezervju realizēšanas pasākumi? Tie, kas uzstājās sapulcē, «neiestīga» kritiķi, bet ierosināja panākt, lai ar maksimālu atdevi strādātu katrs ideoloģiskā darba formējums. Piemēram, kolektīvā notiek vienotā politdiena. Gadījumā, atbrauca uz to pāris vadītāju no «rajonā», un tas arī bija viss. Bet kā būtu, ja šajā vienotajā politdienā vēl turklāt piedalītos arī agrofīrmas speciālisti un vadītāji? Satiktos ar darbarūkiem, pastāstītu par nozares attīstību, uzklautu priekšlikumus un kritiskās piezīmes. Šķiet, ka tā organizētam pasākumam būtu krietni lielāka atdeve.

Sapulcē tika izteikti daudzi interesanti priekšlikumi. Un kā noslēguma akords izskanēja Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās Komitejas locekļa, agrofīrmas «Krasnij Oktjabrj» ģenerāldirektora Romualda Kavinska

arī no citiem. Viņi vēlas, lai viņu bērniem nevajadzētu mācīties divās maiņās Preiļu skolās, lai plāksnīte ar uzrakstu «Arhitektūras piemineklis» neasociētos ar nesaimnieciskumu un nevērtīgu attieksmi pret šiem pieminekļiem, lai teritoriālie pārvaldes orgāni daudz lielākā mērā rūpētos par iedzīvotāju apgādi ar pārtiku... Pieņem lēmumus visos šajos nosauktajos jautājumos, protams, nebija sapulces kompetencē. Taču komunistiem ir tiesības prasīt konkrētu darbības programmu no attiecīgajām amatpersonām.

Šādu programmu šoreiz izklāstīja Latvijas Komunistiskās partijas Preiļu rajona komitejas pirmais sekretārs Viktors Solovjovs, kurš arī bija ieradies uz sapulci. Viņa uzstāšanās būtu speciāla materiāla temats, tāpēc šeit tam pilnībā nepieskaršos. Taču dažus skaitļus, kas raksturo rajona sociālo attīstību, tomēr gribu minēt. Pēdējos trijos gados mūsu saimniecības paliecinājuma galas ražošanu attiecīgi par 6,1 tūkstošiem tonnu, 2 tūkstošiem tonnu un 4 tūkstošiem tonnu. Šajā pašā laikā posmā ekspluatācijā nodots 1100 dzīvokļi.

Skaitļi... Problēmas... To risināšanas ceļi. Acmredzot sapulcēs dalībnieki uzskatīja tos par pietiekami pārliecinošiem, lai izteiktu savu kolektīvo viedokli atbalstīt partijas rajona komitejas sekretārus. Viedokli, kuru neapšaubāmi ņems vērā arī drīzumā gaidāmā partijas rajona konference.

Es savukārt nodomāju: bet vai šodien neveidojas jauna forma, kā ierindas komunistiem ietekmēt rajona, republikas mēroga jautājumu risināšanu — protokolā fiksēta atzinība vai neatzinība, kuru tie izsaka konkrētas amatpersonas konkrētai programmai. Nu ko tur lai saka — darbs no tā tikai iegūs.

V. Aleksejevs

Uz ceļa nokrita dzeltena lapa...

Rudens. Uz ceļa nokrita dzeltena lapa... Uz Babru ceļa pie Komponista piemiņas akmens. Klusa tur palika guļam līdzās mūsu noliktājiem ziediem. Var nomirt vasara un kokam rudās lapas krist. Bet reizēm sākām sev: ir vasara, kas nepamirst, un dažreiz — mīlestība arī. Mūsu mīlestība vēl tikko dzimst. Mēs vēl tikai sākam apjaust, tuvināties tai, ko vārdā saucam — Mūzika. Jāņa Ivanova mūzika.

Atvasaras aprīšes norisa Jāņa Ivanova Mūzikas diena. Gadskārtējā. Vienreizējā. Neatkārtojama... Babros. Jasmūžā. Un Preiļos.

Arvīda Bomika lolota un kopā tverta šī gaišā diena — šī rudens lapa — ievilkta vēl vienu rindkopu tajā pateicības grāmatā, ko mēs saucam par Jāņa Ivanova Mūzikas dienu. Šoreiz tā iezīmējās ar jaunu šķautni, un proti, līdzās Skolnieka mūzikai skanēja arī viņa Skolotāja skandarbī, jo Jāzepam Vītolaļam šogad aprit 125. gadskārtā. Muzikologs meklēja kopsakarus starp abiem mūsu skaņu mākslas dziņarjiem. Ja studen-

tam vajadzēja pateikt, kā viņš darījis, Jānis Ivanovs atbildējis: Jāzeps Vītols, Igors Stravinskis un Klods Debisī darītu tāpat. Komponistam vienmēr prātā esot bijusi Latgale. Tās smagnējā zeme un kolosālais dabas skaistums.

Skolotāja klasiskās dziesmas pārliecinoši skanēja filigrānajā Bruno Egles izpildījumā. Variācijas par tēmu «Ej, saulīte, drīz pie dieval!» un Jāņa Ivanova «Variācijas mi minorā» spoži atskaņoja Juris Kalnciems.

Igors Ivanovs stāstīja par tēva darbu, ilustrējot to ar pēdējo simfonijā sacerējumu — vēltījumu mazmeitai Diānai «Vingrinājums №21», kas tapis paralēli viņa 21. («Nepabeigtajai») simfonijai. Tas jo sevišķi saistīja mazo klausītāju uzmanību (starp viņiem bija arī Līvānu un Aglonas mūzikas skolas audzēkņi). Divtik gaidīta bija tikšanās ar Jāņa Ivanova dziesmām. Pirmkārt, izteikti latgaliskajām ir vārdos, ir skaņās. Otrkārt, — nepārspētajā Laimas Andersones-Silāres sniegumā. Izcilā kamerdziedātāja profesore pie-

mums viesojās jau atkārtoti. Solistus veiksmīgi pavadīja koncertmeistare — Vissavienības konkursa diplomande Silvija Deidule.

Mūsu novadnieka Čella koncerta 2. daļa izskanēja Laimas Kunkules izpildījumā (pianiste Māra Aumele).

Māksliniekiem par atmiņu no šīs Mūzikas dienas paliks Latgales māla meistaru darinājumi, bet prei-

ļiešiem — Jāzepam Vītola krājums «Dziesmas balsij un klavierēm» un Jāņa Ivanova «Skaņu gleznes no kinofilmās «Salna pavasarī» un «Symphonia humana» partitūras. Pacelta vēl viena rudens lapa... Aizšķirta lapa mūsu mīlestības grāmatā uz Mūziku. Lapa, kurā tik daudz skaņu stāstu.

Voldemārs Romanovskis

EKONOMIKAS BILETENS

PIENA RAŽOŠANA SOMIJĀ

Somijā no visiem lauksaimniecības produktiem 75 procenti ir lopkopības produkcija, tai skaitā 40 procenti piena. Tā produktu patēriņa ziņā Somija ieņem vienu no pirmajām vietām pasaulē. Vidēji katrs iedzīvotājs pienu vien, bez citiem piena produktiem, patērē vairāk par 230 kilogramiem gadā.

Atkarībā no baktēriju un somatisko šūnu skaita līdz 1988. gadam pienu iedalīja četrās klasēs. Visaugstvērtīgākais bija A klases piens, kurā baktēriju skaits zemāks par 50 tūkstošiem un somatisko šūnu mazāk par 500 tūkstošiem 1 mililitrā. 1986. gadā A klases piens atbilda 74 procenti visā valstī ražotā piens.

Ar 1988. gada 1. janvāri leviesta jauna dzeramā piena klasifikācijas sistēma: E1 klase — baktēriju mazāk par 50 tūkstošiem, somatisko šūnu — 250 tūkstošiem 1 mililitrā.

E2 klase — baktēriju mazāk par 50 tūkstošiem, somatisko šūnu — par 500 tūkstošiem 1 mililitrā.

I klase — baktēriju mazāk par 100 tūkstošiem, somatisko šūnu skaitu nenosaka. II klase — baktēriju mazāk par 100 — 500 tūkstošiem, III klase — baktēriju vairāk par 500 tūkstošiem.

Mūsu valstī, rēķinot uz vienu iedzīvotāju, 1986. gadā izlietoja 333 kilogramus piena un piena produktu, 1987. gadā — 343 kilogramus.

Pienu vērtē I, II šķirā un bezšķiras. Pirmās šķiras piens baktēriju nedrīkst būt vairāk par 500 tūkstošiem mililitrā.

No vairāk nekā 100 miljoniem tonnu piena, kurus gada laikā saražo valstī, 84 procenti novērtēti kā pirmās šķiras.

1987. gadā Preiļu rajona saimniecībā saražoja 93 procentus pirmās šķiras piena, bet agrofirmā «Krasnij Oktjabrj» — 99,9 procentus.

VALENTINA RUTKOVSKA, pirmredzē pieredzes vadošā speciāliste

Efektīvs risinājums — moderna tehnika

«Dzelzs kumeļš» vai lunohods?

Tagadējiem lauku mehanizatoriem ir ne mazums pretenziju pret mūsdienu traktorū. «Dzelzs kumeļš» ir pirmo piecgažu varonis... Vai nav jau nodiluši tā pakavi? Jo prasības tehnikas līmenim nemīlīgi pieaug.

Kādus perspektīvus jaunas tehnikas risinājumus pašlaik izstrādā traktorūbūves nozarē? Kādu mašīnu rīt saņems mūsu mehanizatori?

Uz PSRS Lauksaimniecības mašīnbūves ministrijas preses centra korespondenta jautājumiem atbild ražošanas apvienības «Minskij traktornij zavod» ģenerālkonstruktors P. Amelčenko.

Mūsu rūpnīca izlaiž universālus «Belarusj» tipa riteņtraktorus. Katrs trešais traktors, kuru saņem Padomju Savienības saimniecības, ir mūsu rūpnīcā ražotais. Minskas mašīnas ieguvušas labu slavu arī daudzās pasaules valstīs. Pētot pasaules traktorūbūves attīstības tendences, esam nākuši pie slēdziena, ka «riteņmašīnai» «vecums» vēl tālu. Tā paliks universāls mobilis enerģētiskais līdzeklis lauksaimniecībā līdz 2000. gadam un pat vēl ilgāk.

Bet par to, kā šo mašīnu pilnveidot, kā atvieglot traktorista darbu, mūsu konstruktori domā ļoti nopietni. Šajā nolūkā mēs arī radījām jaunu — līganas padevju

pārslēgšanas sistēmu. Tā jau ir uzstādīta dažādu modifikāciju traktoros. Izmainīt ātrumu mehanizators tagad varēs ar vieglu roktura kustību. Drīz parādīsies tādu mašīnu izmēģinājuma paraugi, kurās ir automatizēts ātruma regulators. Teiksim, tad, kad jāstrādā sarežģītākos reljefa apstākļos, sāk darboties elektronika, ieslēdzas vajadzīgais ātrums.

Taču mēs gatavojamies iet vēl tālāk. Rītdienas rūpe — bortskaitļotāja iebūvēšana, tam vajadzēs uzmanīgi sekot visam, kas noris traktora mezglos un agregātos, darba gaitai.

Pievienosim šeit vēl autovadības sistēmu — pielikumu stūres pievadam. Tā tausteklis braucot tūlīt pieskaršies zemei, tikko traktors kaut nedaudz novirzīsies no kursa — un iedarbosies kontakts, riteņi pagriezīsies vajadzīgajā virzienā, mašīna ies kā pa diedziņu. Tāda sistēma jau izstrādāta. Vairāki traktori, kas apgādāti ar šādu iekārtu, jau tiek izmēģināti apgabala saimniecībās.

Daudz uzmanības konstruktori velta pašreizējo mašīnu mezglu pilnveidošanai. Piemēram, ir izveidota elektroniska hidrolikas sistēma uzkarināmās ierīces automātiskai regulēšanai, jauni hidro-sistēmu varianti, sakabes uzavas. Apgaismojumam darba laikā ieviesti tehniski labāki prožektoru. Strādājam, lai uzlabotu traktorū kabīnes — durvis tām ir ar

paugstinātu redzamību, laba trokšņu vibroizolācija, ērtāka iekāpšana un izkāpšana...

Gribu piezīmēt, ka mēs cenšamies traktorūbūvē turēties pasaulē līmenī. Minskas traktoru saimei radušies jauni brāļi. Ievērojami palielināta to jauda un uzlabota sistēmas celtpēja, tie ir ekonomiskāki, var strādāt bez degvielas uzņemšanas 10 stundas, uzlaboti mehanizatora darba apstākļi.

Tātad mēģināsim iztēloties, kāds ne visai tālā nākotnē būs traktors. Gluži kā lunohods tas pats varēs veikt daudzas operācijas, būs bagātīgi apgādāts ar elektroniku un automātiku, maksimāli universāls. Bet mehanizatoram tad vajadzēs pāriet jaunā kvalitātē kļūt par tīšu operatoru.

UZ PRIEKŠU... atpakaļgaitā

Nesen izmēģināšanai Harkovas apgabala saimniecībās nosūtīts jauns eksperimentāls iekrāvējs T-156. Ražošanas apvienības «Harkovskij traktornij zavod» konstruktoru jaunais darbs būtiski paplašina T-156 tipa traktora bāzes modeļa izmantojuma iespējas. Arēji jaunā mašīna ļoti būtiski atšķiras, izņemot dažus elementus, no sērijveida riteņtraktora ar savas konstrukcijas «disharmoniju». Tai diametrāli pretēji uz rāmja novietota kabīne, uzkarināma un piekabīnāma lauksaimniecības rīku vietā ir masīvs kausis. Un visbeidzot, pati galvenā nesakrītība — varenais milzenis strauji un pārliecinoši virzās uz priekšu... atpakaļgaitā.

Jaunajai mašīnai pa spēkam smagas operācijas transportlīdzekļu piekraušanā ar birstošiem materiāliem. Tā var veikt arī zemes rakšanas darbus.

Tādu palīgu šodien gaida daudzās mūsu valsts saimniecībās.

Pa purvu... ar kombainu

Jaunais kāpurķēžu lopbarības novākšanas kombains, kuru izlaiž rūpnīca «Dajselmaš», viegli pārvar purva slīksnās, tam ir augsta pārejamības pakāpe un drošība ekstremālos apstākļos. Tādu slēdzienu devuši lauksaimniecības speciālisti, kas piedalījās šī kombaina izmēģinājumos. Varenā dīzeļmašīna ļoti spēj strādāt purvainās augsnēs, un tas ir ļoti svarīgi rajoniem, kam raksturīgi mitri klimatiskie apstākļi.

Cik profesiju «Mustangam»?

«Mustangs» — šāds nosaukums dots universālam lauksaimniecības moduļim, ko radījuši tā autori — Krasnojarskas graudu novākšanas kombainu ražošanas apvienības konstruktori. Tā galvenā īpašība ir daudzfunkcionalitāte: iespējams uzkarināt visdažādākos piekabes rīkus. Pavasaros ar to var sējmašīnās iepildīt sēklas, var arī ecēt laukus un apsēt tos. Vēlāk šo agregātu var pārvērst par sienu pļaujmašīnu un kaudžu metēju, par iekrāvēju ar kausu, par vilcējagregātu un salmu samalcinātāju... Bet, ja tam pierīko griezējaparātu, tad modulis kļūst par augstāzģu kombainu.

Mēs cenšamies radīt tādu mašīnu, ko lauku ļaudis varēs izmantot augu gadu, — stāsta uz lauku izveidotā radošā kolektīva vadītājs šajā uzņēmumā S. Meškovs. — Gribam, lai tā maksimāli būtu vienkārša gan ekspluatācijā, gan arī remontu veikšanai. Uzkarināmo agregātu nomainai jāpatērē ne vairāk par piecdesmit minūtēm. Šogad pavasara sējas cēlienā «Mustangs» uzrādīja augstu ražīgumu un arī feicamu kvalitāti. Tomēr mēs gribam griezties pie visiem lauku ļaudīm ar vienu lūgumu: uzrakstiet, ko vēlaties papildināt vai uzlabot jaunajai mašīnai. Jūsu ierosinājumus un priekšlikumus gaida pēc šādas adreses: 660049, Krasnojarska, Arod biedrību ielā 3, graudu novākšanas kombainu ražošanas apvienībā.

PSRS Lauksaimniecības mašīnbūves ministrijas preses centrs

NOVAKARA STUNDĀ

Govju mehanizētās slaušanas meistarību 1988. gada 9 mēnešos

Slaucējas uzvārds	Govju skaits	Vidējais izslaukums no govīm		+ vai — salīdz. ar iep. g.
		1987.	1988.	
I. Pisuka	47	3992	3844	— 148
A. Kirilova	48	4233	4149	— 84
A. Isajeva	47	3825	3864	+ 39
A. Ksendzova	47	4287	3778	— 509
V. Kozlova	50	3996	4297	+ 301
A. Meluškāne	50	4138	4005	— 133
L. Ručica	50	4051	4249	+ 198
K. Mihailova	49	3669	3745	+ 76
Aizupiešu lielfermā	388	4025	3994	— 31
Z. Rubene	45	4945	5252	+ 307
Z. Juhņeviča	42	4382	4573	+ 191
J. Lepuka	43	4481	4748	+ 267
V. Conka	36	4500	5072	+ 572
Baibu fermā	166	4578	4918	+ 240
L. Fjodorova	22	4905	4142	+ 763
V. Smukša	28	4181	3576	— 605
V. Golubeva	27	3925	4545	+ 620
Zabegu fermā	77	4337	4076	— 261
M. Čakule	18	5464	6216	+ 752
V. Sidorova	20	5708	5907	+ 199
A. Mikulāne	18	5063	5929	+ 866
Leinišķu fermā	56	5414	6011	+ 597

J. Bahanova	33	5404	4208	— 1196
A. Stepankova	29	5436	4652	— 784
U. Amosova	30	5411	4377	— 1034
Duntišķu fermā	92	5417	4405	— 1012
A. Loginova	16	5810	7132	+ 1322
F. Daņilova	25	5758	5127	— 631
Z. Tumašova	28	5460	5414	— 46
A. Juganova	30		6177	
D. Mamedova	27		6365	
«Progress-1»	127	5676	6068	+ 392
J. Bobrova	48	4639	4936	+ 297
J. Kapuštēnoka	51	4080	4489	+ 409
M. Lazāreva	53	4878	5270	+ 392
M. Turubanova	49	4790	4756	— 34
L. Mūrniece	52	4699	4766	+ 67
J. Trofimova	51	4224	4284	+ 60
L. Stankeviča	13	3705	6168	+ 2463
V. Mihailova	54	4528	4159	— 369
«Progress-2»	373	4458	4646	+ 188
Kompleksā «Progress»	501	4816	5007	+ 191
L. Džeriņa	45	4056	4525	+ 469
F. Gulbinova	43	3939	4133	+ 194
K. Baikova	53	3950	3558	— 392
V. Ksendzova	50	4200	3704	— 496
Zaseku fermā	192	4035	3944	— 91

AIZUPIEŠU CŪKKOPĪBAS KOMPLEKSĀ

Rādītāji	1987. g.	1988. g.	%, salīdz. 1988. g. ar 1987. gadu
Cūku skaits tai skaitā:	10803	11613	107
nobarojamās	3615	4901	136
2—4 mēn. veci sivēni	2983	2511	84
līdz 2 mēn. vecumam	2696	2888	107
Barokļa vidējais svars (kg)	88	85	97
Vaislas cūku produktivitāte:			
iegūts sivēnu	9055	10163	112
tai skaitā septembrī	1418	1124	79
atnesušās pamata vaislas cūkas vienmetiena	723	855	118
	290	301	104
kopējais metienu skaits	1013	1156	114
vidējais sivēnu skaits vienā metienā	8,9	8,8	99
iegūts pavisam sivēnu no 100 pamata vaislas cūkām	2395	2547	106
Sivēnu krišana	698	783	112
% no dzimušajiem	7,7	7,7	
Vidējais dzīvsvāra pieaugums (gramos)	517	406	78
iegūts kopējais dzīvsvāra pieaugums, ieskaitot jaundzimušos sivēnus (tonnās)	999,8	850,5	85
Sivēna svārs atšķiršanas laikā (kg)	16,5	14,4	87
Valstij pārdots cūkgāļas (tonnās)	1097	871	79
vidējais viena barokļa svārs (kg)	122	116	95
I kategorijas cūkas (%)		3,6	
II kategorijas cūkas (%)	83	88,8	
pavisam	83	92,4	
iegūtā naudas summa (tūkst. rbļ)	2107,8	1813	86
viens mēnesī	192	208	108
Nokauts cūku saimniecībā	607	1786	2,9x
Pārdots kolhozniekiem	183	543	3x
Barības izlietojums (bar. vien. tonnās)	5724	5530	97
tai skaitā koncentrētās lopbarības	4692	4413	94
barības izlietojums 1 centnera cūkgāļas iegūšanai (bar. vien. c)	5,7	6,5	114
tai skaitā koncentrētās lopbarības	4,7	5,2	111
tās procents no kopējā izlietojuma	82	80	
Saražots cūkgāļas vienā dienā (tonnās)	3,7	3,1	84

DZEJAS LAPPUSE

VĀRDS PREILIEŠIEM

EINĀRS PELŠS dzimis 1960. gadā Preiļos, mācījās Daugavpils un Burjatijas pedagoģiskajos institūtos, apguva burjatu valodu. Dzejoļi lasāmi republikas žurnālos un avīzēs. 1987. gadā iznāca pirmā grāmatīņa «Maija». Einārs aktīvi nodarbojas ar atdzejošanu, latviskojis N. Zabolocka, I. Severjaņina, F. Sologuba u. c. darbus. Patlaban strādā pie mūsdienu burjatu dzejas krājuma.

AUGŠAMCELŠANĀS

pa kreisi atdzīvojas kvartāls
pa labi atdzīvojas kvartāls
kukainīši pa mani
kā putni pa koku martā
lai tiek tiem iztīkumiem
no tā dzīvības ūdens avota
bez maksas
un tā ir dzīvība - atkusnis martā
un ir tas ūdens skaidrs kā kristāls

saulriets ir rudens
ar krāsotām

dzeltenām

rudām

saulstaru lapām

pirms nakts

pirms ziemas

pirms kapa

saulriets ir rudens

laiks atvērt acis
es atvelku miglainos kaprona
aizkarus
un paveros laukā:

min pedāļus braukā
smilšu kastē kāpelē tup
mazi gaiši zili un zaļgani
mētelīši

nē — es nemāku skatīties
es aizveru aizkaru plēvi ciet
es redzu vien neesošus
gaiši zilus sapņus un zaļganus murgus
un kad aizvērsu plakstus uz mūžu
nekas nebūs mainījies:
būs aizvilkti kaprona aizkari
nē — es neredzu kas notiek laukā
pārāk liels mana es iekšējais spiediens
manai trešajai acij ir glaukoma

GLAUKOMA (gr. glaukoma, glaukos-
gaiši zils, zaļgans) - bīstama
acu slimība, kuras raksturīgākā
pazīme ir paaugstināts acs iek-
šējais spiediens; ja šo slimību
laikus neārstē, var zaudēt redzi.

PALINDROMS* ARARAM*

ārā
odi lido,
Arara,
ir tā: sadīls lidas ātri
sadīls lidas
akla alka!
(citi tic)
ārā
odi lido
san ēnas

*) aēgārnī, vārds, rinda vai dzejolis, vienādi lasāms no abām pusēm.
*) papagaiļu suga.

Vispirms iemīlās mūsu acis
pēc iemīlās mūsu rokas
lūpas
augumi

mūsu dzīves iemīl viena otru
mūsu dzīves sāk nīst mūsu nāves
bet mūsu nāves ir iemīlējušās
un saplūst nebeidzamā
skatienā
glāstā
skūpstā
apskāviena

VARIĀCIJA PAR AUSMAS POR- MALES «TESTA- MENTA» TĒMU

Gaišajai nabaga sievietei
no mūsu komunāldzīvokļa
novēlu savus auskarus
ar rasas pilienu
dzintarā.

Vecajai raganai, kas gaisa pilis cēla,
kurās princis to skauj,
atstāju manas laulības
linu kleitu.

Vecmāmuļas rožukroni
atdošu labajam draugam,
kurš noliedz ir dievu,
ir māti.

Grāmatas novēlu nabaga futbolistam,
kurš nav lasījis
ne rindas
šai dzīvē.

Beļ manus neprāta dzejoļus,
kas austi
no sūpēm un izmisuma,
no nepārvarāmas tieksmes pēc
laimes, —
tev atstāju,
mīļais.

PAŠPORTRETS PIE AKAS

Skatās akas vinda,
kā es bikli tuvojos
dzimtajam sliksnim.

Celu spaini pie lūpām,
lai remdētu slāpes,
kas mocīja mani
ilgajos svešuma gados.

Gar kastāņu ved taka pagalmā,
kur uzaugu,
un bez tās —
es ceļa nezinātu.

Nebūtu dzēris ūdeni no akas —
jūru nebūtu redzējis.

NIRVĀNA

Variācija par Tautas dzejnieka tēmu.
Dzejnieks
iegāja sevī.

Pārdomās grimis,
skatījās ribas,
kaulus
un ūdens kilogramus
savā ķermenī.

Cilvēks iegāja sevī
un
pazuda.

Nāk mans iešanas laiks.

Es
izeju no sevis.

VOLDEMĀRS ROMANOVSKIS

dzimis 1949. gadā Preiļu rajonā mācījās M. Lo-
monosova Maskavas universitātē un M. Gorkija
literatūras institūtā. Strādāja par grāmatvedi,
brīvstrādnieku, radiožurnālistu, literāro līdzstrād-
nieku, tulku. Dzejoļi un tulkojumi publicēti re-
publikas presē, žurnālos «Karogs»,
almanahā «Poēzija».

NEKOMUNIKABILITĀTE

Divdesmitais gadsimts —

es —
latvietis

lasu franču dzeju

krievu autora atdzejā
Sirdarjas tējntcā

zem ziedošām

Bada stepes

debesīm.

PAR SAISTĪBĀM

Kad saule
paaugstinātas saistības uzņēmās:
ir naktī gaismot,
pasaulē manī sagrītojās.
Vai arīdzan man
nomirt pirms laika?

pašu gludāko kukuli lika
uz kaimiņu sētu man aiznest —
šiem, dzird, arodos dancojot peles.
Bet, kad zaldātos maitātais celis
uz lietavām vecitēvu nolika gultā,
kaimiņš neprāsīts uzara mūsējo tiesu.
Kamēr mazbērni vienādu tiesu
spriež kupenā jīmušam insultam
un uz brauktuves krācošām dzērumam:
fui, viens ierāvis atkal par mēru! —
abiem paštaisiņi pārkaļķot pāri.
Gudri dzīvojam. Tīri un kulturāli,
svešiem dubļiem un nelaimēm tāli.
Tik neaizsargāti. Tik bāri.

SPĪTĪBA

Baltās pastaiņās auta,
mēslu jūru izbrīdusi,
kungu žņaugta, mēra pļauta,
trejdeviņos karos kauta,
visam cauri iznesusi
baltu dziesmu balta tauta.

Ai, kā gribas ticēt šai,
spītīgajai cerībai.

Un savu sapni kādam izstāstīt.
Cik labi apzināties, ka vēl esi,
Kaut nevari būt šeit.
Kaut citur dzer tu kafijas tasi,
Un citur tavi soļi steidz.
Ir tā, ka prombūtne tuvina
Un tava esamība mundrina.

Manā plaukstā mārīte
Maza droši dus.
Uzpūt dvesmu
Un pazūd spānotā.
Smilgas skarā rasa
Kā dzidra saules asara.

Pieskaries
Un izgaist mirdzošā!
Varbūt par maz
Tikai ar domu,
Ar sapņu tēlu?
Tava tuvuma vajag?
Tava dāsnuma vajag?
Balss mundruma?
Rokas stipruma?

Neapstrādā nelietību:
Neizravē pēdējo cerību
No mana dārzā!!!

Velta Aizupe CAUR MANI

Tāds apskaidrots līdzsvars šai sētā,
Kur ik sēkla, smilšainā nokalnē sētā,
Kā pūkainā šūpulī silst.

Te nemanot aizvējo pārsprīdze lētā,
Ne dienas kā lāstekas dilst,
Ne zeme zem papēžiem svilst.
Caur mani saullēkti sidrabu mētā,
Caur mani tumši zaļš novakars milzt.
Caur mani paaudžu sūtība svētā
Tēvītevu tikumu mazdēliem bilst.

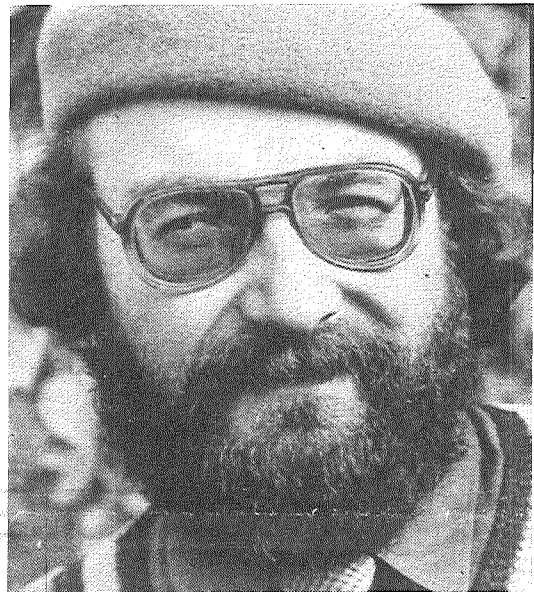
PAR GUDRU DZĪ- VOŠANU

Labi dzīvojam. Nenoliegt. Kulturāli.
Tikai citi citam bezgala tāli
kā tālākās galaktikas.

Mana vecamma, cepdama maizi,

DACE MUHEN- BERGA

Labi basām kājām
Rasas miglā sapņus mīt,
Labi vieglām domām
Sauls tālē prieku vīt.
Basām kājām,
Vieglām domām
Atnākt

Antis Līčujānis

KAS GON TEVI MŪDYNOS

Tu dzīdi man par nūvadeņu,
Kurš ira mozs, bet gona oss,
Par pavasari ar stradeņu,
Kod gonūs it kaidis puika mozs.

Cik fōli tys aiz kolnim grimis,
Ir dzeivē nūīts ceļš man gryuts.
Šai pusē asu kōdreiz dzimis,
Te vīglōk elpoj muna kryuts.

It vacō mōte sūlim gausim,
Uz benča atsasāst un pasauc klōt:
«Puis, vacū padūmus gon klausī,
Tod vīglōk byus tev pōrdzeivōt».

Jos posokys man goja leidza,
Tōs gudrs padūms kūpā sīn,
Lai zaļō jauneiba, kas spōrnūs steidza,
Bez lylon oplomeibom skrīn.

As profu art un lynus slūgōt mōrkūs,
Pēc skūlas rejā sprīgulvōli ceļt,

Un lynu kraklā, vadmolsvorkūs
Lylu akmini nu teiruma prūm veļt.

Un breideitī, kod klusums mōnej,
Ar bejeibu pi golda sēt,
Kur «Lynu zīdi» Madsolas Jōņa,
Un bīzōs lopys vajā plēst:

«Pi kryutim ruzes naspraužu,
Par greznim man šī zīdi.
As maigu lynu nūglaužu,
Un klusi soku: zīdi!»

Cik tōli: tys aiz kolnim šudīn,
Tur zeme otmōts jau guļ,
Un otkon vīns taidis zaļtains rudiņš
Uz pogolma nu dōdzim sāklis kuļ.

Te klusums dīnu un nakti volda,
Ni lyni zīd, ni sōrtais ōbulenš,
Ni sēd vairs kaidis pi vacō golda,
Tik zeilis lāni kaisa ūzuleņš.

Posoka seņ dzērdeita nōk prōtā
Par princesi, kas mīgā tveikst.
Tei ir muna tāvu zeme rōtō,
Jei sovu mūdynōtōju gaidēt dreikst.

GOBOLS NU DZEIVIS

Sazatyku ar meitni — ak tu engelš taida:
Zīd actenis, zīd vaidzeni, lyupys — ķiršu ūgu sulā!
Nakts bej tumsa, i ni zvaigznis debess klaidā,
Bail jai beja — gō da maņa, dazagula...
Reitā mūstūs — golva duņ kai slīžu ceļi,
Nazkas sirdi nūspītž un elpōt najaun krāga.
Radzu: blokom taidis kai cylvāks irā, soku: «Celīs,
Kas tu taida, kō tev pi maņa vāga?»
«Asu tovejs engeleits — vakar pats tai lēmi — »
Tei bej breineiga, bet tu — kai cysu kiuls:
Vaigi bōli, mōti — pynkōs, a zam nogim — zeme,
Krošņums nūtreits pologā — traudzēju niuļa...

Attīstīt demokrātiju

Moheigums. Sākums I. lapos.

Mēsīm kaut vai kolektīvos un nomas darbuzņēmumus, kas pagaidām tikai pēc agrorūpnieciskās apvienības pārskatiem sekīgi atstās rajona saimniecības. Piemēram, Suvorova kolhoza grūbētu ieviest šādu darbuzņēmumu — noslēgtu līgumu ar attiecīgu agrorūpnieciskās apvienības nodāju, tā izstrādātu nākamās saimnieciskā aprēķina apakšvienības ražošanas struktūras sistēmu, normatīvo saimniecību un norēķina cenas, apmācītu kadru u. tml. Un tikai tad, kad kolhozs būtu ieviesis šīs izstrādnes, tas pārskatītu samaksu agrorūpnieciskās apvienības rēķinā. Lai divi trīs tās speciālisti saņem mēnesī kaut divus tukstos rubļu naudas nebūtu zēl, ja tā ir samaksa par darbu, nevis par šodien absolūti nevajadzīgu komandēšanu. Es, laisību sakot, no sirds jūtu līdzī labiem rajona agrorūpnieciskās apvienības speciālistiem, kurus ikdienas birokrātisko «papīru» procedūru izpilde vienkārši maitā un turklāt vēl neļauj kārtīgi nopelnīt.

Varētu jau padomāt arī par kooperatīvu nodibināšanu uz pašreiz kolhozus un padomju saimniecības apkalpojošo uzņēmumu bāzes. Kāpēc, piemēram, nevarētu uz «Lauksaimniecības» rajona apvienības bāzes izveidot kooperatīvu, kas nodarbojas ar kolhozu un sovhozu ražošanas tehnisko un materiālo apgādi? Tāpat nebūtu slikti starpsaimniecību celtniecības organizācijas un kapitālās celtniecības nodalījuma kolektīvus apvienot celtniecības kooperatīvā.

Korespondents: — Biedri Kavinski, un kā jūs mūsu sabiedrības politiskās sistēmas reformas centrā vērtējat Tautas fronti, kas gūst arvien lielāku atbalstu arī mūsu rajonā?

R. Kavinski: — Nesen notikusajā PSRS Augstākās Padomes ārkārtējā sesijā Mihails Gorbačovs teica arī šādus vārdus: «Padomju loma izpaužas arī tādejādi, ka tam jāatrisina maksimālās iespējas, ko dod tautas iniciatīva un vispārīgā masu neformālā līdzdalība visu jautājumu risināšanā, izmantojot vērtēšanu tiesību institūtu. Izmantojot sabiedriskās organizācijas un kustības, ar kurām padomēm pastāvīgi un cieši jāsadarbomas». Tātad Tautas frontes izveidošana atbilst gan XIX Vissavienības partijas konferences, gan arī pēdējo PSRS Augstākās Padomes sesijā paustu domu garam.

Un, ja atmetam liekās emocijas un bažas, kas rodas, dibinot šo organizāciju, tad tajā atrodam visai nozīmīgu racionālo graudu. Es nepiederu pie tiem ļaudīm, kas šodien izvirza tādu jautājumu: bet vai Tautas fronte dos kādā vienu kilogramu gaļas? Praktiskā atdeve tie var iznākt krietni lielāka... Lai to apstiprinātu, minēšu tādu piemēru.

Visi atceras savā laikā izdoto Likumu par darba kolektīvu, kas pēc savas būtības darbalaudim piešķir ievērojamas tiesības savā kolektīva dzīves organizēšanā. Taču īstenot šo likumu, likt tam darboties nebija nemaz tik vienkārši. Piemēram, kolektīvam vajag realizēt savas tiesības kultūras celtniecības jomā — un šos jautājumus var izlēmēt sapulcē. Bet kas to sasauks? Direktoram nebija izdevīgi, bet arod biedrībai it kā nebija pamata, partijas birojam tās arī bija nespecifiskas darba metodes. Un tādejādi izrādījās, ka likumam pietrūka organizatoriskas «atsperes», kas ļautu to realizēt. Šīs atsperes lomu tad arī varētu izpildīt Tautas frontes nodibināšana. Tautas frontes grupa varētu gan sapulcē sasaukt, gan kontrolēt tās lēmumus... Isāk izsakoties, es esmu par pilnīgu demokrātiju — vienīgo ceļu, kas var novest pie pārmaiņu uzvaras.

Korespondents: Atliek tikai vēlēšanu vārdā pateikties jums par interesantajām atbildēm uz jautājumiem, kas interesē mūsu lasītāju vairākumu.

P. VALERJANOVS

● MANS VIEDOKLIS

Lielā mērā gan kolhozā «Krasnij Oktjabrj», gan citās rajona saimniecībās palielinājusies interese par nomas darba uzņēmumu. Par to liecināja arī zvani laikraksta «Jaunais Ceļš» redakcijā. Lasītāji vēlas zināt šī veida darba uzņēmuma īpatnības, kādas attiecības veidojas starp nomnieku un to organizāciju, kas piešķir šīs tiesības. Momas problēmas sevišķi interesē Suvorova un Kirova kolhozu, saimniecības «Dziņars», Rušonas sovhoza un citu ļaudis. Izpildot viņu vēlēšanos, sniedzam sarunu ar agrofirmas «Krasnij Oktjabrj» plānu un ekonomiskās nodaļas priekšnieku Anatoliju Sabanski.

Visupirms interesanti uzzināt, kas tad īsti var kļūt par nomnieku? Agrorūpnieciskās ražošanas tagadējā posmā plaši izplatītas darbuzņēmuma dažādas formas: kolektīvās, ģimeņu, individuālās. Pēc manām domām, par pilnīgāko var uzskatīt to formu, kas balstās uz ražošanas pamatlīdzekļu iznomāšanu. Tūlīt piebilstu, ka noma agrorūpnieciskajā ražošanā izsaka tādas ekonomiskās attiecības, kas rodas gadījumos, ja nomnieks uz ilgu laiku no kolhoza, padomju saimniecības, citas ar lauksaimniecību saistītas organizācijas pret zināmu atlīdzību saņem zemes platības, produktīvus lopus, tehniku un citus ražošanas līdzekļus un izvirza sev mērķi ievērojami palielināt produkcijas izlaidi, celt tās kvalitāti, efektīvi izmantot pamatlīdzekļus un resursus. Tiesiskās un ekonomiskās attiecības starp nomnieku un noma devēju (kolhozs, padomju saimniecība, cits uzņēmums) tiek nopamatošas saskaņā ar PSRS likumu «Par valsts uzņēmumu (apvienību)» un likumu «Par kooperāciju PSRS», kā arī citiem normatīviem un likumdošanas aktiem.

Kolhozos, padomju saimniecībās, citās lauksaimnieciskā tipa organizācijās noma apstākļos var strādāt brigādes, fermas, kooperatīvi, kas tiek izveidoti saimniecības iekšējā struktūrā, posmi, kā arī atsevišķi cilvēki — kolhoznieki un padomju saimniecību strādnieki, laukos dzīvojošas ģimenes.

Nomas darba līgumus ar kolhoziem un padomju saimniecībām produkcijas ražošanai var noslēgt arī tie pilsoņi vai viņu grupas, kas apvienojušas kolektīvus, ja arī nav dotā kolhoza kolhoznieki vai padomju saimniecības, kā arī cita lauksaimnieciskā uzņēmuma strādnieki.

Lasītājus, droši vien, interesē tās sadarbības attiecības, kas veidojas ar iekšsaimniecību noma kolektīviem un kolhoziem, padomju saimniecībām, kā arī starp atsevišķām ģimenēm, atsevišķiem kolhozniekiem un padomju saimniecību strādniekiem.

mantojot bankas kredītus un saimniecību aizdevumus.

Brigāžu un posmu kolektīviem, ģimenēm tiek dotas pilnīgas pašstāvības tiesības noma līdzekļu izmantošanā, noteiktā kārtībā kolhozam un padomju saimniecībai, citam lauksaimnieciskam uzņēmumam izmaksā līgumā nosacīto noma naudu par zemi, produktīvajiem lopiem un tamlīdzīgi.

Sēklas, lopbarība, degviela un smērvielas, rezerves daļas un citi materiālie resursi, kā arī pakalpojumi, kas tiek izmantoti līgumsaistībās paredzētajos ražošanas procesos, nomniekiem jāsamaksā saimniecībām pēc plānu uzskaites vai līgumcēnām.

Nosakot noma maksas apmērus, tiek izmantota aprēķinātā peļņa no zemes hektāra (tāpat arī no katra dzīvnieka). Maksu par zemes noma nosaka atkarībā no tās auglības (ekonomiskā novērtējuma, augsnes bonitātes), bet noma maksa par lopiem — atkarībā no to šķirnes īpašībām un produktivitātes, vadoties no saimniecības konkrētajiem apstākļiem, bet par tehniku, iekārtu, ēkām un būvēm — atbilstoši amortizācijas atskaitījumiem. Lai nomniekus ierastu mazproduktīvu zemju, kā arī vecu lopkopības mītnu izmantošanā, noma devējs tās iznomā uz laiku pēc atvieglojamiem noteikumiem — vispār neieturot noma maksas, samazinot to, pārceļot noma maksas termiņus uz vēlamiem gadiem un tamlīdzīgi. Saimniecības, kuras strādā ar zaudējumiem, pirmajos gados zemi vispār varētu nodot bez noma maksas iekasēšanas.

Teiktajam var piebilst to, ka nomnieks vienlīdzīgi ar visiem citiem kolhozniekiem un padomju saimniecību strādniekiem izmanto tos pašus sociālās nodrošināšanas un sociālās apdrošināšanas veidus, ieskaitot pensijas, atvaļinājumus, pabalstus darba nespējas gadījumos. Līdzekļus, ko saimniecība izlietojuši šiem mērķiem, nomnieks atmaksā saskaņā ar pastāvošajiem normatīviem.

Savstarpējās attiecības starp nomniekiem, kooperatīviem un atsevišķiem pilsoņiem, kuri nav padomju saimniecību darbinieki un kolektīvo saimniecību locekļi, un šo saimniecību vadītājiem nosaka savstarpējie no mas līgumi. Šādus līgumus var noslēgt pilsoņi (pašstāvīgi vai savu kolektīvu uzdevumā), kuri sasnieguši pilngadību un ir ar mieru strādāt piedāvātajos no mas apstākļos.

Nomnieks ir juridiska persona un viņam ir savs konts bankā.

Pierakstīja A. ALEKSEJEVS

● VĀRDS VĒSTURNIEKAM

DUBNA — SENA PILSĒTA

Sena Latvijas pilsēta, kura aizmirsusi savu vārdu.

Lai cik tas dīvaini arī liktos, pilsēta, kura aizmirsusi ne vien savu senāko vēsturi, bet pat sākotnējo vārdu, ir šodien Latvijā un pat tālu aiz tās robežām pazīstama. Visrūpnieciskākā. Stikla ražotāju, biokīmiku un celtnieku pilsēta. Pie Daugavas un Dubnas.

Nu, protams, visi tagad sapratīs, ka tie ir Līvāni.

Bet kāda ir bijusi Līvānu senākā vēsture? Kāds bijis Līvānu sākotnējais vārds?

Līdzšinējos enciklopēdiskajos izdevumos, vēstures un ģeogrāfijas apcerējumos teikts, ka Līvānus 1533. gadā dibinājis Līvānu dzimta, no kuras vārda tad arī cēlies nosaukums.

Pētot vēstures avotus, senās kartes, ceļu tīkla attīstību un toponīmiķu (vietvārdu), esmu nonācis pie pilnīgi cita secinājuma, t. i., ka Līvāni ir daudz vecāka pilsēta nekā līdz šim uzskatīts un līdz 1533. gadam kā apdzīvota vieta saukusies citādi.

Par to tad arī būs runa šajā rakstā.

Arheoloģiskie atradumi Līvānu pilsētas teritorijā un rakstītie avoti liecina, ka Līvāni kā apdzīvota vieta pastāvējuši jau sen pirms vācu krustnešu iebrukuma Latvijā. Pilsētas teritorijā atrasti akmeņa laikmeta priekšmeti, atklāti vidējā dzelzs laikmeta (5.—9. gs.), pāreja uz šķiru sabiedrību līdzenie skeletkāpi, vēlā dzelzs laikmeta (10.—12. gs.), agrais feodālisms) kapulauki pie Līvānu luterāņu baznīcas un pie Rīgas ielas, attīstītā feodālisma (13.—17. gs.) kapulauks Līvānu luterāņu baznīcas pagalmā, nenoskaidrota laikmeta kapulauks, t. s. «Mēra kapji» Līvānu ezera ziemeļu krastā Rīgas ielas

259. un 261. māju zemes gabalos, kur pēc pirmā pasaules kara, rokot mājam pamatus, izrakti cilvēku skeleti, dzelzs šķēpu uzgaļi, citi kara piederumi, rotaslietas un sadzīves priekšmeti. Senus kapus atklāja arī tagadējā Komjaunatnes ielā, netālu no dzelzceļa pārbrauktuves 30. gadu otrajā pusē, kad sāka būvēt Līvānu-Preiļu soseju.

Par seno Līvāniešu tālajiem un plašajiem tirdzniecības sakariem liecina monētu depoziiti, kas izrakti Līvānu pilsētas teritorijā. 1875. gadā smilšainā pakalnā nepilnu kilometru no dzelzceļa, pie ceļa, kas no Līvāniem ved uz Preiļiem, atrasts 11. gs. Rietumeiropas 167 sudraba monētu (kopsvars 74,655 g) — vandenku depoziiti, kas aizvests uz Ermitāžu. 1932. gada rudenī Līvānos, Dubnas labajā krastā ražošanas biedrības «Straume» dārzā pie dzirnavām, netālu no Dubnas pilskalna un kapulauka, atkal atrasts liels monētu depoziiti, no kura lielu daļu nopirka un izkausēja Līvānu zeltkalns, daļa izklidusi, bet tikai neliela daļa nonākusi Latvijas Vēstures muzejā — 151 monēta (kopsvars 148,8 g) — 10. un 11. gs. Vācijas, Flandrijas un Zviedrijas sudraba denāri, kā arī 4 kalnu sudraba stientšu fragmenti (kopsvars 47,77 g).

Līvāni pirmsākumā, t. i., pirms vācu krustnešu iebrukuma, kā arī vēl ilgi pēc tam saukušies gan par Dubnu, gan Dubenu, gan Dubnavu (latīņu, vācu un poļu rakstībā — «Dubna», «Dubena», «Dubbenā», «Dubenow», «Dubenaw»), kā tas redzams senākajos vēstures avotos un 17.—19. gs. kartēs. Liekas tomēr, ka latviski tā vairāk saukta divos vārdos — Dubna un Dubnava (jaunu vietvārdu

darināšana no pamatvārdiem visvairāk izplatīta tieši ar izskaņu «ava», piemēram, Krāslava, Malnava, Baltinava, Vārkava, Kandava).

Dubna (Dubnava) bija tāda paša nosaukuma novada (pagasta) administratīvais, amatniecības un tirdzniecības centrs un sākusī veidojies Dubnas pilskalnā un pie tā Dubnas upes labajā krastā, netālu no ietekas Daugavā, bet pēc tam pletiesies plašumā kā Dubnas labajā, tā kreisajā krastā.

Dubnas (Dubnavas) izcelšanās, pastāvēšanu un attīstību ietekmēja tās izdevīgais ģeogrāfiskais stāvoklis. Gar to un caur to gāja senie tirdzniecības ceļi, kas pa Daugavu (ūdenceļš) un gar Daugavas labo krastu (zemesceļš) no Krievzemes veda uz Baltijas jūru. Bet jo sevišķi liela loma Dubnas (Dubnavas) izcelsmē, pastāvēšanā un attīstībā, liekas, bija Dubnas upei un Jersikas lāgļau valsts galvaspilsētas tuvumā (9 km). Tieši pie Dubnas (Dubnavas) pagriežas senais un arī faisnākais zemesceļš no Visvalža pārvaldītās Jersikas lāgļau valsts galvaspilsētas Jersikas uz zemes iekšieni, jo no Vecdaugavpils (Naujenes, Novenes, Dinaburgas) līdz Dubnai (Dubnavai) gar Daugavas labo krastu stiepās nepārtraukta staignu purvu, mitru mežu josla, kurai pāri lielāku ceļu nebija. No Dubnas (Dubnavas) ved ceļš uz Visvalža valsts svarīgākiem pārvaldes centriem Preiļiem, Rēzekni un Ludzu, kā arī uz Krievzemes pilsētām Pleskavu un Novgorodu.

Arī Dubnas upe ar savām pietiekām tika izmantota kā ūdensceļš uz Latgales vidi. Livonijas laikā, kā arī vēlāk pa Dubnas upi un tās pietiekām no toreizējiem mežiem bagātā Dubnas baseina uz

Daugavu un pa to uz Rīgu tika pludināts daudz kokmateriālu, malkas, vestas ogles, pelni, medījumi, ādas un daudz citu meža preču.

Tā kā apdzīvotās vietas Dubnas (Dubnavas) nosaukums, izcelšanās un vēsture nesaraujami saistīta ar Dubnas upi, tad nepieciešams īsi pastāstīt arī par to.

Dubnas upes nosaukums, kā pierādījis lietuviešu valodnieks K. Būga, cēlies no baltu valodu vārda «dubna», kas nozīmē «dziļā», «dzelmānā». Tāda pati nozīme ir arī latviešu valodas augšzemnieku dialekta vārdiem «dūbainuo», «dūbnuo». Dubnas upe augšzemnieku dialektā, kā saka K. Būga un vairāki citi valodnieki, kā arī vēsturnieki, senāk saukta arī par «Dybnuoju» un «Dybnuoju», bet latviešu literārajā valodā — par «Dibnāju» vai «Dubnāju».

Dubnas upes nosaukums ārzemnieku sastādītajās kartēs rakstīts dažādi, reizēm stipri izkropļoti, piemēram, 1539. gada ziedra Olava Magnusa zīmētajā kartē tē saucas «Dupena», 1579. gadā flāmu astronoma Johana Portanciusa zīmētajā — «Doperta», 1590. gadā flāmu kartogrāfa Gerardiusa Merkatora zīmētajā Livonijas kartē — «Dubnawe», 1562. gadā Frankfurtē izdotajā kartē — «Dubenoy», 1613. gadā Amsterdamā izdotajā Lietuvas kņazistes kartē — «Dsubna», 1805. gadā Nirnbergā izdotajā kartē — «Dubbenā». J. Broce savā 1797. gada zīmējumā, kur atēlota pārceļtuve pār Dubnu pie Pāveliem (pie tagadējiem Muktupāveliem Preiļu rajonā), Dubnu sauc par «Dibenow».

Dubnas upe pirmo reizi pieminēta vecākajā atskaņu hronikā 1273. gadā. Tā gada vasarā, pēc sirojuma Livonijā atgriezties mājās, lietuviešu karaspēku pie Dubnas upes (hronikā «Dubena») panāca Livonijas ordeņa karaspēks. Te notika kauja, kurā lietuvieši zaudēja 600 kriitus, atstājot daudz zirgu un laupījumu. Šī kauja, visiespējamākais, notikusi pie Dubnas upes

tagadējo Līvānu teritorijā, jo citur pie tās nepienāk lielāki tālsatiksmes ceļi. Lietuvieši, acīmredzot šeit pārcēlušies pār Dubnu, gribejuši doties uz Jersiku un pie tās pārcēlies pāri Daugavai, jo, kā zināms no latviešu Indriķa Livonijas hronikas, pie Jersikas bijusi parastā lietuviešu karaspēka pārceļšanās vieta pār Daugavu, dodoties karagājienos uz Livoniju un atgriežoties no tiem. Nekādā ziņā šī kauja nav notikusi pie Dignājas Daugavas kreisajā krastā, kā domā Vecākās atskaņu hronikas tulkotājs J. Saiva, Dubnu pārdēvēdams par Dignāju, jo pie Dignājas nav nekādas upes, pat kaut cik prāvāka strauta. Dignājai tuvākā upe, kas pie Dunavas (10 km no Dignājas) ietek Daugavā, ir Eglaine, kura tā saukta visu laiku, jau arī kādā 14. gs. dokumentā.

Lai noskaidrotu, kur atrodas apdzīvotā vieta Dubna (Dubnava), svarīgi atgādināt pēc vēstures avotiem zināmo faktu, ka 13. gs. 20.—30. gados zemes tagadējo Līvānu un Jersikas apkārtnē kā lēni saņēma Rīgas bīskapa vasaļi Konrāds Meijendorfs, pēc tam — viņa dēls, arī Konrāds, bet pēc viņa — tā radnieks Johans Bardevis, kurš pieņēma uzvārdu — Ikskiliis. Ikskiliim šis apvidus piederēja līdz 15. gs. sākumam. Pēdējais no Ikskiliim, kuram tas piederēja (1376.—1409.), Hermanis Ikskiliis. To apliecina arī uz vēstures avotiem balstītais profesora M. Taubes pētījums «Die von Uxkull» (Berlīnē, 1930.—1936.). M. Taube raksta, ka Dubnas (oriģinālā — «Dubenas») pils no 1289. līdz 1306. gadam kā lēnis pieder Johanam Ikskiliim. Te, kā redzams, nav runa par Dubnas pils celšanu, bet par Dubnas pili kā jau esošu. Pēc Johana Ikskija domām, kā raksta M. Taube, Dubnas («Dubenas») pili manto (līdz 1348. gadam) viņa dēls, arī Johans, bet pēc tam šo pili savā īpašumā iegūst Nikolajs Ikskiliis.